

نقش زبان لری در حفظ هویت کودکان لر

محمد مومنی موگویی^۱، تاج محمد شاهمنصوری^۲

چکیده

روش این تحقیق از نوع کتابخانه ای است که از طریق مراجعه به منابع و مقالات گوناگونی در آن سعی شده است به صورتی جامع و هدفمند موضوع نقش زبان ها و گویش های محلی در حفظ هویت کودکان لر مورد بررسی قرار گیرد تا شاید از این رهگذر بتوان برخی از مشکلات هویتی که کودکان دوزبانه به آن دچار می شوند را درک نمود. رابطه زبان و هویت رابطه ای دوسویه و انکارناشدنی است، زبان یکی از عوامل اصلی و تشکیل دهنده هویت است امروزه با گسترش ارتباطات و تبدیل شدن جهان به دهکده ی جهانی نقش سایر عوامل هویت ساز همچون نژاد، دین، قومیت و جنسیت تضعیف شده و در عوض بر قدرت تاثیرگذاری زبان در ایجاد هویت افراد یک جامعه افزوده شده است، مردم لر به زبان های مختلفی، زیر مجموعه زبان های شاخه غربی زبان های ایرانی نو است سخن می گویند این زبان ها فاقد یک نظام نوشتاری منظم و الفبای مدون و جامع است و بیشتر موارث ادبی آن شفاهی است و به دلیل نزدیکی به زبان فارسی و نداشتن یک رسانه جمعی مستقل در خطر فرسایش مزمینی قرار گرفته است، کودکان لر به دلیل قرار گرفتن در دو محیط جداگانه و با دو فرهنگ متفاوت که یکی از آن خانواده است که در آن به زبان محلی سخن می گویند و فرهنگ لری در آن حاکم است و دیگری مدارس و سایر نهادهای رسمی است که در آن کودک به فارسی سخن می گوید و می نویسد در معرض بحران های هویتی قرار گرفته اند که می توان با یک برنامه ریزی آموزشی و فرهنگی و تقویت فرهنگ بومی و کمک به گسترش زبان های لری و لکی، و تقویت زبان نوشتاری آن تا حدود زیادی از این فشارها و عوارض جانبی بحران هویت در کودکان لر کاست.

واژگان کلیدی: هویت، زبان، لری، لکی، قوم لر، زبان قومی، هویت کودک، قومیت.

^۱ - کارشناس اقتصاد دانشگاه اصفهان، نویسنده مسؤل، 09130329061 m.mogoei@gmail.com

^۲ - کارشناس ارشد علوم سیاسی دانشگاه اصفهان shahmansoori82@yahoo.com

1. مقدمه

زبان علاوه بر اینکه یکی از عوامل تشکیل دهنده هویت است، یکی از ارکان اصلی برقراری روابط مابین انسانها نیز هست. در عصر پسانوگرا با افول برخی از نشانه های هویت همچون نژاد، این نقش مهم تر شده است (Warschauer, 2007).

امروزه، اقتصاد بین المللی و یکپارچگی رسانه ها تغییرات شگرفی در سراسر جهان ایجاد کرده است. این تغییرات جریان ثروت، قدرت، نمادها و هویت را در برمی گیرد و سبب گسیختگی برخی از هویت ها و شکل گرفتن هویت های جدید می شود، کاستلز نیز این روند را تایید می کند (Castells, 1997).

نقش اصلی زبان برقراری ارتباط بین انسانهاست، امروزه با گسترش رسانه های جمعی و رشد ارتباطات میان کشورها نقش زبان در ایجاد هویت جمعی و گروهی تشدید شده است، البته نقش زبان در دوره پسامدرن در ایجاد هویت قومی با توجه به عوامل مذکور از دو جهت تحت تاثیر قرار گرفته است یکی اینکه نقش سایر عوامل تقویت کننده هویت مانند نژاد و جنسیت ضعیف شده و نقش زبان نیز موثرتر گردیده است اما از سوی دیگر رشد وسایل ارتباط جمعی و گسترش ارتباطات زبان های ملی را تقویت نموده و در عوض زبانهای قومی و غیررسمی را تضعیف نموده است.

قوم لر در پهنه ی غربی ایران و قسمتهایی از شرق کشور عراق زندگی می کنند و دارای ریشه قوی فرهنگی و تاریخی می باشند، واژه لر برای اولین بار در حدود هزار و اندی سال پیش در نوشته های برخی از جغرافی دانان و مورخان مسلمان قرن چهارم هجری به صورت لاریه، اللریه، لور، اللور و لوریه آمده است. (مستوفی، 1363: 537) برخی از مورخین و مستشرقین غربی همچون بارن دوبد روسی و مینورسکی درباره ریشه واژه لر نظراتی را ارائه نموده اند، که هیچ کدام از این اظهارات مستند نمی باشد هر چه هست لر واژه ای قدیمی و کهن است و قوم لر نیز قومی با سابقه تاریخی طولانی است.

به طور تاریخی سرزمین لرها را به دو بخش لر کوچک و بزرگ تقسیم کرده اند. در این جغرافیای پهناور و تاریخ پر فراز و نشیب سرزمین های لرنشین، زبان ها و گویش های متفاوتی وجود داشته است که رنگین کمانی از این تنوع زبانی امروزه موجود است. در بیشتر منطقه لر کوچک، به طور کلی مناطق شمالی استان لرستان، و بخش هایی از کرمانشاه، ایلام و همدان به زبان لکی تکلم می کنند که در تقسیم بندی رایج ارانسکی در ایران زیر مجموعه زبان های ایرانی شمال غربی به شمار می آیند، مناطق جنوبی، شامل لرهای بختیاری، خرم آبادی، کهگیلویه و بویراحمد، ممسنی، بوشهر و... به زبان ها و گویش هایی زیر مجموعه زبان های ایرانی جنوب غربی سخن می گویند.

قوم لر دارای تاریخی به قدمت کشورمان ایران است و دارای فراز و فرودهای بسیاری در طی این مسیر بوده است قوم لر تا پیش از پیدایش سلسله صفویه به دوبخش لر بزرگ و لرکوچک تقسیم شده بود که هر یک دارای حکومت تقریباً مستقلی بوده و در طول تاریخ با نام اتابکان لر بزرگ که قلمرو آنها مناطق لرنشین استانهای خوزستان، استان کهگیلویه و بویراحمد قسمتهای از استانهای فارس و لرستان را در برمی گرفته است و اتابکان لر کوچک که قلمروشان شامل استانهای ایلام و لرستان امروزی و قسمتهایی از عراق بوده است، شناخته می شده است. نقش سیاسی قوم لر از اواخر صفوی بویژه در سلسله لرنژاد زند تشدید گردیده است، البته در زمان محمد شاه قاجار با تحریک انگلیسی ها در قسمت جنوبی ایران بویژه در مناطق بختیاری نشین ما چند سالی شاهد حکومت تقریباً مستقلی به ریاست محمد تقی خان چالنگ کیان ارثی بوده ایم، در زمان مشروطیت قوم لر کمک زیادی به استقرار مشروطه نمودند.

در دوران پهلوی به ویژه پهلوی اول با توجه به اتخاذ سیاست تمرکزگرایی و بیدادگری حکومت رضاخانی ما شاهد سرکوب شدید لرها در قیامهای متعددی از جمله قیام علیمردان خان بختیاری بوده ایم به تدریج با ادامه سیاستهای رضاخان قوم لر تضعیف گردید و نقش موثر گذشته اش در روند سیاسی و اقتصادی کشور از دست داد و این روند در

دوره پهلوی دوم تشدید گردید، اما با ظهور انقلاب اسلامی مشارکت قوم لر در امور سیاسی و اقتصادی و علمی کشور با توجه به مردمی بودن و اسلامی بودن این انقلاب پررنگتر گردیده است. قوم لر دارای ادبیاتی غنی و موسیقی فلکوریک و قوی می باشد که با کمک به حفظ و اشاعه آن از طریق رسانه های جمعی لر زبان و تدوین رسم الخطی جامع که توان ثبت و نگارش موارث ادبی و فرهنگی قوم لر را داشته باشد، علاوه بر پویایی فرهنگی و زبانی در سطح محلی به رشد و تعالی فرهنگ ملی و زبان فارسی کمک می نماید زیرا زبان لری یکی از زبان های کمتر دست نخورده است و می تواند در احیا و واژه گزینی به کمک زبان فارسی بشتابد و در حفظ آن نقش موثر و بارزی را ایفا نماید.

2. پیشینه تحقیق

کارهای پژوهشی که در این زمینه صورت گرفته بیشتر در مورد ارتباط زبان و هویت ملی است و تا به حال مقاله ای به صورت مجزا به بحث ارتباط زبان قومی با هویت قومی نپرداخته است.

از جمله به می توان به مقاله نقش زبان در هویت ملی اشاره نمود که کار مشترک آقایان محمدرضا قمری و محمد حسن زاده است. مقاله مذکور ابتدا به تعریف هویت و ارتباط زبان با آن پرداخته است و در ادامه ارتباط زبان ملی و هویت ملی، زبان قومی و هویت ملی را مورد توجه قرار داده است و در نهایت به مصادیق تاثیرپذیری هویت از زبان پرداخته است مقاله یاد شده بیشتر بر زبان ملی و هویت ملی تاکید دارد و موضوع اصلی مورد بررسی آن زبان ملی است.

مقاله دیگری که به بحث هویت و زبان از دیدی متفاوت نسبت به مقاله قبلی توجه نموده است هویت ملی ایرانی: بنیادها، چالش ها و بایسته ها می باشد که نوشته دکتر حمید احمدی از استادان به نام در حوزه علوم سیاسی است، مقاله مذکور نیز به شکلی غیر مستقیم زبان فارسی را از عناصر بنیادین هویت ملی ایران می داند و بیشتر بر هویت ملی تاکید دارد تا هویت قومی و زبان قومی.

مقاله نقش زبان در تامین امنیت ملی که نوشته آقای محمدرضا قمری است نیز به صورت غیر مستقیم به بررسی رابطه زبان و هویت ملی پرداخته و نقش آنرا در تامین امنیت ملی مورد بررسی دقیق قرار داده است، نویسنده زبان را از مولفه های امنیت ملی می داند که نقشی دوگانه دارد در یک جایگاه زبان نقشی هویت بخش در آنسجام ملی جامعه ایفا می کند و از سوی دیگر زبان می تواند عامل ایجاد بحران قومیتی شده و دستاویز دخالت و استیلاهای دولتهای غربی گردد و امنیت ملی را تهدید نماید.

البته کار گراسنگ آقای حسین گودرزی با نام گفتارهایی درباره زبان و هویت از که انتشارات موسسه مطالعات ملی است را نیز نباید از خاطر ببریم، کتاب مذکور در دو فصل به بررسی رابطه زبان و هویت ملی در ایران پرداخته، مولف ابتدا در مقدمه هویت را تعریف کرده و رابطه زبان را با آن مورد بررسی قرار می دهد، مقاله های کتاب مذکور به روش تحقیق توصیفی و تحلیلی است البته به جز در فصل سوم که به صورت گفتگو و پرسش و پاسخ می باشد، کتاب مذکور به صورت جامع به بررسی رابطه زبان و هویت ملی در ایران پرداخته است.

3. تعریف هویت و زبان

هویت چیست؟ از نظر لغوی به معنی ((هستی، وجود، ماهیت و سرشت)) است و ریشه لغوی آن از واژه هو گرفته شده که اشاره به غایت، نهایت و کمال مطلق دارد و موجب شناسایی و تمایز فرد از دیگری می شود (معین، 1377).

این واژه که در اصطلاح علمی به معنای چیستی شناسی یا کیستی شناسی است، در روان شناسی برای اولین بار توسط اریکسون برای بیان مرحله ای از تحول جسمی و شخصیتی انسان، که به هویت فردی معنا شده است، به کار برده شد ولی بعدها به تدریج وارد سایر حوزه های علوم انسانی گردید (میرمحمدی، 1383: 6).

برای هویت... معانی و تعاریف متعدد ذکر شده، لیکن در مجموع هویت را می توان ویژگی یا کیفیتی دانست که موجب تمایز و شناسایی فرد، قوم یا جامعه ای از یکدیگر شود. در واقع هویت، عامل یا عواملی است که فرد را از فردی و گروهی را از گروه دیگر مجزا می نماید (منصورنژاد، 1385: 31).

هویت از مناظر گوناگون مورد بررسی قرار گرفته و طبق هر دیدگاه تعریف متفاوت و متمایزی دارد و در ارتباط با هویت پرسشهای متعددی وجود دارد. یک دسته از پرسش ها از بعد فلسفی و معرفت شناسی مطرح بوده و ناظر بر وجود یا فقدان هویت است. دسته دیگر از پرسش ها بر معنا و مفهوم هویت و ویژگی های آن دلالت دارند؛ بدین معنا که هویت چیست؟ آیا هویت معطوف به تغییر و تحول است یا تداوم و استمرار؟ و بسیاری پرسش دیگر (میرمحمدی، 1383: 6).

هویت نیز از دیدگاه علوم مختلف تعاریف و ویژگی های متفاوتی دارد و می توان آنرا از منظر علوم مختلفی همچون جامعه شناسی و روانشناسی و اقتصاد و بسیاری علوم دیگر مورد بررسی قرار داده و آنرا موشکافی نمود.

بیشتر روان شناسان و نظریه پردازان شخصیت، هویت را در درجه نخست امری فردی و شخصی می دانند، البته اکثر این دسته از نظریه پردازان هویت اجتماعی را انکار نمی کنند، از این دیدگاه، هویت عبارت است از «احساس تمایز شخصی، احساس تداوم شخصی و احساس استقلال شخصی» (گل محمدی، 1389: 222).

جامعه شناسان هویت را عبارت از احساسی می دانند که فرد در جامعه به آن دست می یابد و سپس با تکیه بر اشتراک ها و یا تفاوت هایی که با گروه های دیگر دارد، به درک احساس هویت مستقل می رسد. در این تعریف، افراد و جماعت ها در روابط اجتماعی شان، از افراد و جماعت های دیگر متمایز می شوند (لک، 1384: 113).

جامعه شناسان معتقدند که هویت از یک سو بیانگر یکسری تمایزها و تفاوتها و از سوی دیگر نیز برتری خواهی نسبت به دیگران می باشد. به تعبیر دیگر هویت عبارتست از خصائل فردی و خصوصیات رفتاری یک فرد که آن فرد به اعتبار همین خصلتها از دیگر افراد جدا می شود و با توجه به اینکه عضو گروهی می باشد، نسبت به سایر گروهها تفاوتهایی دارد. بنابراین فرد عضویت گروهی را می یابد که نسبت به گروه دیگر متفاوت است. یعنی من دارای یکسری خصوصیات هستم به اعتبار این خصوصیات در گروهی جای می گیرم که شما آن خصوصیات را ندارید (میرمحمدی، 1383: 172).

[گفتگو با دکتر علی بیگدلی دکترای تاریخ از دانشگاه تولوز فرانسه درباره سیر تحول و تکوین هویت ملی در ایران]

زبان در مکاتب زبانشناسی تعاریف متفاوت و گوناگونی دارد، اما در زیر تعاریف متداولتری از زبان آورده شده است.

زبان نظامی از رمزهای آوایی است و ارزش هر رمزی به قراردادی است که در میان افرادی که با آن سرکار دارند استوار است، زبان ابزار ارتباط و انتقال اندیشه بین گوینده و شنونده است (فهمی حجازی، ۱۳۷۹: 16).

زبان‌شناسان عموماً زبان را به صورت مجموعه‌ی پیچیده‌ای از نظام‌های مجرد و ذهنی تعریف می‌کنند که جزء توانش‌های مغز انسان به شمار می‌رود و برای ایجاد ارتباط بین افراد بشر به کار می‌آید. بنا بر این تعریف، زبان یک پدیده‌ی مجرد و غیر مادی است (حق شناس، 1356: 12).

زبان یکی از وسایل ارتباط میان افراد بشر است که بر اساس آن تجربه‌ی آدمی در هر جماعتی به گونه‌ای دیگر تجزیه می‌شود و به واحدهایی در می‌آید دارای محتوایی معنایی و صورتی صوتی به نام «تکواژ»، این صورت نیز بار دیگر به واحدهایی مجزا و متوالی تجزیه می‌شود به نام «واج» که تعداد آنها در هر زبانی معین است و ماهیت و روابط متقابل آنها هم در هر زبانی با زبان دیگر تفاوت دارد (نجفی، 1387: 33).

تجربه‌گرایان زبان را به رفتارهای عینی هر گوینده و شنونده‌ی واقعی اطلاق می‌کنند در حالی که چامسکی زبان را نوعی واقعیت ذهنی به شمار می‌آورد. به این ترتیب کاربرد اصطلاح زبان در دو مفهوم عینی و ذهنی باعث ابهام می‌شود و چامسکی برای رفع این ابهام در نخستین آثار خود توانش (مجموعه‌ای از دانش‌های تشکیل دهنده‌ی حالت ذهنی پایدار در سخنگویان) را از گنش پدیده‌ای بسیار متنوع و حاصل کاربرد زبان) جدا می‌کند (جیمن، 1384: 289).

به اعتقاد سوسور زبان واقعیتی اجتماعی است. این گفته از آن جهت که فراگیری زبان جز با برقراری ارتباط معنایی مستمر میان یک فرد و دیگر افراد جامعه‌ی زبانی امکان پذیر نیست، مورد تأیید است. زبان چیزی جز ابزاری برای برقراری ارتباط نیست و به عنوان نهادی اجتماعی و نظامی وابسته به فرهنگ جامعه از دگرگونی‌های اجتماعی تأثیر می‌پذیرد (صفوی، 1380: 113).

1-3. زبان لری

با توجه به عوامل تاریخی، سیاسی، فرهنگی و محیط زندگی قوم لر، زبان لری دچار تغییرات زیادی شده و امروزه طیف گسترده‌ای از گویشهای مختلف را در برمی‌گیرد. در بیشتر منطقه لر کوچک، به طور کلی مناطق شمالی استان لرستان، و بخش‌هایی از کرمانشاه، ایلام و همدان به زبان لکی تکلم می‌شود که در تقسیم بندی رایج ارانسکی در ایران زیر مجموعه زبان‌های ایرانی شمال غربی به شمار می‌آیند، مناطق جنوبی، شامل لرهای بختیاری، خرم‌آبادی، کهگیلویه و بویراحمد، ممسنی، بوشهر و... به زبان‌ها و گویش‌هایی زیر مجموعه زبان‌های ایرانی جنوب غربی سخن می‌گویند، در سالهای اخیر زبان‌شناسانی چون اریک جان انونبی به طور مستقل به بررسی زبان لری پرداخته و این چنین نتیجه‌گیری نموده است: بر اساس متون موجود و همین‌طور اطلاعاتی که در بخشهای قبلی ارائه شد، به نظر من بهترین طبقه بندی برای لری اینست که یک پیوستار باشد بین گونه‌های کردی و فارسی، و خودش از سه زبان جدا متشکل باشد که عبارتند از لرستانی، بختیاری و لری جنوبی (Anonby, 2003).

در سالهای اخیر برخی از دانشجویان لر زبان رشته‌های علوم اجتماعی برای دفاع از پایان‌نامه خود در مقاطع تحصیلی مختلف زبان لری را که بعضاً زبان مادری‌شان است برگزیده‌اند، به صورت جامع و مفصل به زبان بودن لری اشاره کرده‌اند که برای جلوگیری از اطاله کلام به برخی از آنها اشاره می‌شود:

توصیف زبان شناختی گویش لری (دهلرانی) تالیف آقای رحمان میرزایی دانشجویی دانشگاه اصفهان در سال 1379 است که در فصل پنج به طور مفصل راجع به زبان بودن زبان لری سخن گفته است، پایان نامه دیگر توصیف گویش لری ممسنی است که آقای قاسم بخشیان فر دانشجوی کارشناسی ارشد رشته زبان شناسی همگانی دانشگاه اصفهان آنرا در سال 1375 تالیف نموده است.

پایان نامه دیگری نیز با نام بررسی گویش لری اندیمشک و قواعد واجی آن تالیف خانم زینب رهگری دانشجوی دانشگاه الزهرا است که این وی در این پایان نامه نیز به طور مفصل به بررسی زبان لری پرداخته است.

البته مقالاتی نیز راجع به زبان و زیرشاخه های زبان لری نوشته شده که نقطه امید در توجه نخبگان قوم لر به زبان و ادبیات بومیان محسوب می شود.

تمام یافته های زبان شناسان ایرانی و خارجی و تحقیقات جامع و علمی دانشجویان رشته های مختلف علوم انسانی به ما ثابت می کند که لری یک زبان مستقل است و نه یک گویش یا لهجه ای از زبان خاص..

4. ارتباط هویت و زبان

رابطه زبان و هویت رابطه جدایی ناپذیری است که با توجه به عصر زندگی ما که دوره پسانوگرا یا پست مدرنیسم نامگذاری شده و از خصوصیات بارز این دوره افول پاره ای از ویژگی های تشکیل دهنده هویت همچون نژاد این رابطه تقویت شده است، در این عصر رسانه های جمعی و اقتصاد تعیین کننده بسیاری از مولفه های اثربخش هویت هستند، رسانه های جمعی با تبلیغ شیوه زندگی، نحوه لباس پوشیدن و بسیاری از عوامل رفتاری و اجتماعی نقشی موثر در تعیین هویت افراد جامعه دارند.

رابرت هال معتقد است که زبان در خلا وجود ندارد، زبان در جامعه انسانی به منظور ایجاد ارتباط به کار برده می شود و بنابراین دارای معنی است و این معنی است که به زبان فایده می دهد و تنها علت وجود آن است (هال، 1373).

اگر به سبب انتقال معنی و در نتیجه به سبب فایده ای که مردم از استعمال زبان به دست می آورند نبود، هیچ کس حاضر نمی شد چنین دستگاه پیچیده ای مرکب از عادات صوتی را به بازی بگیرد..

نمود مفهوم زبان ، گسترده تر از مفهوم هویت است . اگرچه نشانه هایی از ارتباط محکم زبان و هویت را در ایران می توان در زمان تشکیل دولت صفوی یافت، پیوند آشکار این دو مقوله در کشور ما به عصر مشروطیت بر می گردد. در اروپای قرن بیستم ، ارتباط محکمی میان زبان و هویت دیده می شود و زبان ، عامل مهم در ظهور کشورهای مستقل به شمار می رود. این کشور ها جایگزین سلسله های پادشاهی و امپراطوری می شوند و نامشان را با زبان ها می آمیزند. به نظر گابینز و هالت ، این شیوه برای مشروعیت بخشیدن به قدرت سیاسی در کشورها لازم است (Gubbins and Holt, 2002).

منصوریان سرخگریه معتقد است اگر چه مفاهیمی چون زبان و هویت در خور تامل اند و نقش آن ها در ساماندهی فکر و فرهنگ جامعه نمی توان کتمان کرد ، صرف توسل و توجه به سرنوشت تاریخی زبان و تاثیر آن بر هویت قومی و ملی ، با اتکا به آثار تاریخی و فرهنگی گذشته ، نمی تواند جوابگوی نیازهای پنهان و آشکار آینده باشد. این نظریه ضرورت پرداختن به این موضوع را کاهش نمی دهد ؛ بلکه اساساً بر لزوم آن تاکید می کند و در عین حال ، انتخاب مسیر بررسی را مهم می داند (منصوریان سرخگریه: 1385).

احساس هویت داشتن ، مهم است و چالش اصلی برای یافتن هویت در دوران نوجوانی صورت می گیرد. اگر این احساس قوی تحقق نیابد ، در نقش فرد تداخل ایجاد می شود و احساس بی هویتی ، بی هدفی و رفتار ضد اجتماعی در او پدید می

آید. به سبب وجود حس قوی هویت یابی در انسان، شناسایی عوامل موثر بر هویت، از جمله زبان، ضروری است، بنابراین، هویت به گونه ای ضروری، بخشی جدانشدنی از نظام مناسبت های تفاوت است که در ارتباط با دیگری یا غیر شکل می گیرد و اگرچه زبان یگانه راه بروز آن نیست، در ظهور آن، نقش مهمی دارد (قمری، 1389: 158).

از نظر آلبرتو ملوچی، هویت همواره دربردارنده ((تنش رفع شده و رفع نشدنی)) است؛ یعنی بین تعریف هایی که ما از خود داریم و دیگران از ما دارند نوعی شکاف وجود دارد، بنابراین هویت به گونه ای ضروری، بخشی جدا نشدنی از نظام مناسبت های تفاوت است که در ارتباط با دیگری و غیر شکل می گیرد که اگر چه زبان یگانه راه بروز آن نیست اما در ظهور آن نقش مهمی دارد (دان، 1385: 91).

5. راههای تاثیرپذیری هویت از زبان

می توان از طریق ایدئولوژی های زبانی و تبلیغات تاثیرپذیری هویت از زبان را نشان داد. تبلیغات از طریق برخی وسایل ارتباطی از جمله رسانه ها، مطبوعات و اینترنت محقق می شود.

5-1. ایدئولوژی های زبانی

ایدئولوژی های زبانی به معنای باورهای مردم درباره زبان هاست. این حوزه را نمی توان به روشنی از ایدئولوژی سیاسی دولت، تفکیک کرد. بر پایه این قسم ایدئولوژی، زبان ها با ملت ها برابرند و نشانه های اصلی هویت ملی به شمار می روند. دانش زبان های خاص، نشانه ی تعلق به گروه های خاص است و بر جایگاه زبانی خاص در یک جامعه دلالت می کند. ایدئولوژی زبانی به این مسئله می پردازد که زبان چگونه به کار رود و زبان ها چگونه باید فرا گرفته و یا آموزش داده شوند (Shohamy, 2006).

معروف ترین ایدئولوژی های زبان را می توان با تامل در مردمی که به آن زبان سخن می گویند، شناخت. این ایدئولوژی ها ابراز می دارند که کجا زبان ها نشانه های گروه ها هستند؛ به طوری که دانستن زبان های مشخص، نشان دهنده وفاداری، وطن خواهی و خودی بودن است؛ در حالی که دانش زبان های دیگر، ارزش های متفاوتی دارد. ایدئولوژی های زبانی می توانند به ابزار ایدئولوژی دینی و سیاسی تبدیل شوند و کانون جنگ های سیاسی قرار گیرند؛ مثلاً در سال 1359 ادعای موهوم تعلق داشتن استان خوزستان به عراق از سوی رییس جمهور وقت این کشور، بر این اساس پیش برده شد؛ زبان عبری نیز نماد ایدئولوژی صهیونیستی برای جامعه ی جدید یهود شد که در فلسطین ایجاد شد و اسرائیل خوانده شد. تمام مهاجران به استفاده از این زبان مجبور شدند (Shohamy, 2006).

5-2. تبلیغات

استفاده از ابزارهای تبلیغات از جمله رسانه ها و مطبوعات، راهبردی دیگر برای استفاده از زبان است و بیشتر در جنگ ها نمود دارد. مجله نیویورک تایمز (مه 2004) در مقاله ای درباره گروه های اسلام گرای تندرو در فرانسه، ناتوانی این گروهها را در سخن گفتن به فرانسوی سرزنش می کند و سخن گفتن به زبان فرانسوی در آن کشور را معیار هویت فرانسوی بودن می داند، نمونه ای دیگر استفاده از تبلیغات زبانی بعد از حادثه یازده سپتامبر در رسانه هاست، در مجله هرالد تریبیون اینترنتشال (مارس 2004) زبان عربی زبان ترور معرفی شده است: ((هیچ چیز مشترکی در میان تمام سازمانهای تروریستی وجود ندارد؛ جز اینکه همه آنها عربی صحبت می کنند)).

زبان ابزار رسانه هاست و به وسیله آن گروهی تقویت یا تحقیر می شوند؛ اما پرایس خاطر نشان می کند که زبان به خودی خود می تواند هدف باشد؛ رسانه ها می توانند زبان را به هدفی تبدیل نمایند؛ آنرا تبلیغ نمایند یا به آن حمله نمایند. یکی از مولفه های هویت هر ملت، مطبوعات و آثار چاپی است که از طریق زبان نوشتاری به ظهور می رسد، اساسا تهاجم زبان و فرهنگ تا زمانی ادامه دارد که جامعه استثمار شده در حوزه زبان و فرهنگ تولید کننده نباشد (Price, 2003).

امروزه زبان به عامل هویت ساز مهمتری تبدیل شده و اینترنت، نقش زبان را پررنگ تر کرده است؛ در حالیکه نقش دیگر عوامل هویت ساز از جمله قومیت، نژاد و جنسیت کمرنگ شده است. در بیشتر ارتباطات اینترنتی، مخاطب نمی تواند سفید یا سیاه پوست بودن شما، زن یا مرد بودن، آلمانی بودن یا عرب بودن شما را تشخیص دهد، اما به سرعت می تواند زبان و خط نوشتاری شما را تشخیص دهد (قمری، 1389:166).

ژو معتقد است در جامعه ای که دارای نظام نوشتاری همگون است، هویت گروهی قوی تری در مقایسه با جامعه فاقد نظام الفبایی نوشتاری ایجاد می شود؛ به عبارت دیگر، در جامعه ای که از زبان صرفا به صورت شفاهی استفاده می شود، هویت گروهی ضعیف تری پدید می آید (Zhou, 2000).

اهمیت زبان در شناخت فرهنگ به اندازه ای است که گفته اند زبان یک ملت، کلیدی است که با استفاده از آن می توان فرهنگ آن ملت را شناخت (محسنی، 1370:117) و شناخت فرهنگ راهی است به سوی شناخت هویت جمعی افراد یک جامعه یا یک گروه قومی.

فرهنگ از طریق نمادها و زبان منتقل می شود، هنگامی زبان از شکل صرفا شفاهی خود خارج شده و حالت نوشتاری به خود می گیرد علاوه بر نمادهای انتقال دهنده فرهنگ، یک کانال مهم برای ایجاد و انباشت فرهنگ به وجود می آید و رشد فرهنگی را سرعت می بخشد (قمری، 1389:167).

در این میان می توان از پایگاه داده های علمی همچون ISI نامبرد، پایگاه داده های علمی مذکور از یک سو به گسترش علم به زبان بین المللی مورد قبول کشورهای غربی کمک می کنند از سوی دیگر موجب تضعیف زبان های دیگر به غیر از زبان انگلیسی می شوند، البته بماند که زبان لری فاقد یک رسم الخط قوی و شناخت شده در سطح بین الملل و یک آکادمی رسمی برای گسترش و واژه سازی جهت احیا و رشد زبان لری می باشد.

قوم لر به دلیل نداشتن رسانه جمعی قوی و مستقل فاقد قدرت تاثیرگذاری بر مردمان خویش است ما در کشورمان ایران حتی یک روزنامه یا یک ویژه نامه به زبان لری نداریم که این امر بیشتر به کم توجهی نخبگان و افراد قوم لر باز می گردد تا علت خارجی دیگر.

رسانه های جمعی قدرت کنترل ذهن افراد و در نتیجه قدرت کنترل تصمیمات در افراد در دستان خود دارند، رسانه های جمعی می توانند افراد را به سمت و سوی خاصی که مورد نظر صاحبان آنهاست هدایت کنند امروزه جنگ نظامی و رودروی مستقیم نظامی جای خود را به جای درگیری غیرمستقیم و جنگ نرم داده است، امروزه یک کشور یا یک ملت صرف داشتن موشک های قاره پیما کشوری نیرومند و تاثیرگذار در سطح بین الملل محسوب نمی شود، بلکه توان آن کشور در تولید علم و کالاهای دانش محور منجمله داشتن مقالات بیشتر در ISI یا تولید نرم افزار های قوی تر نیز از خصوصیات بارز پیشرفت و قدرت یک کشور محسوب می شود،

که در نهایت هر چه کشور یا ملتی در این زمینه قوی تر باشد گسترش فرهنگ و زبان آن کشور نیز سرعت بیشتری به خود می گیرد و آن کشور می تواند نقشی موثر در تعیین هویت افراد خودش و سایر کشورها باشد.

همانطور که ذکر شد ارتباط زبان و هویت ارتباط تنگاتنگی است، امروزه به دلیل گسترش شدید و روبه رشد رسانه های گروهی، هویت فردی و جمعی انسانها دچار تغییرات گسترده ای شده و قوم لر نیز از این قاعده مستثنی نیست، اما زبان و فرهنگ قوم لر به دلیل نداشتن رسانه و رسم الخط نوشتاری در معرض فرسایش شدیدتری قرار گرفته است به طور مثال دکتر کیانوش زهرا کار در مقاله به نام "اهمیت واژه گزینی در احیاء، حفظ و گسترش زبان لری" به طور مفصل این مساله را مورد بررسی قرار داده است و متذکر می شود که احیا و گسترش زبان لری به دلیل اینکه این زبان با زبان فارسی همپوشه

است در نهایت به رشد و بالندگی زبان فارسی و رشد هویت ملی کمک می نماید(زهراکار،1390)، اما آنچه که مهم است این مساله است که زبان لری که از مصادیق اصلی تشکیل دهنده هویت قوم لر است در معرض خطرات و تهدیدات گسترده ای من جمله نداشتن رسم الخط جامع و مدون،عدم استفاده آن در نهادهای رسمی ومدارس و قرار گرفته است و لزوم توجه بیشتر نخبگان لر در نگاهداری و پاسداشت آن را می طلبد زیرا گسترش و رشد زبان لری علاوه بر تقویت هویت ملی، موجب تقویت و رشد هویت قومی شده و عوارض بحران هویت در مردمان لر و به ویژه کودکان لر را به طور چشمگیری کاهش می دهد.

به طور مثال در سریالهایی همچون سریال فاصله ها که از شبکه های ملی پخش شده یا می شوند به زبان لری همچون لهجه ای طنز گونه از زبان لری نگریسته می شود و این امر از توجه کودکان لر به زبان و هویت لریشان می کاهد، یا به طور مثال مجریان شبکه افلاک لرستان یا شبکه استانی کهکلوپه و بویر احمد فارغ از بومی بودنشان به لهجه ای که می توان آنرا فارسلی نامید سخن می گویند تا زبان لری این خود در مبحث آسیب شناسی زبان لری یک از عوامل بازدارنده از توجه خانواده های لرزبان و کودکان شان به زبان و فرهنگ لری می باشد و لزوم توجه بیشتر متولیان امور فرهنگی را به زبان و فرهنگ قوم لر و نقش مهم رسانه های تصویری در انتقال فرهنگ و هویت قوم لر و حفظ یا کاهش اثر آن نشان می دهد.

نقش رسانه های نوشتاری در حفظ یا از بین بردن هویت کودکان نمی توان منکر شد، در حال حاضر در تمام مناطق لرنشین نشریه مستقل که کاملاً به زبان لری نوشته شود وجود ندارد البته نشریه کوه رنگ که در اصفهان چاپ و توزیع می شود از محدود نشریاتی است که اکثر بخش های آن به زبان لری است، در سالهای اخیر نیز با همت و تلاش نخبگان ما شاهد چاپ صفحه لری در روزنامه آفتاب لرستان هستیم که در این صفحه، داستان و مطالبی به زبان شیرین لری منتشر می شود، همچنین نیز می توان به بخش لری نشریه اینترنتی لور اشاره نمود که مطالب گوناگونی همچون شعر، داستان، خبر و مقاله را به زبان لری در دنیای مجازی منتشر می کند اما اینها در مقابل هجمه رسانه های غیرلر زبان بسیار اندک است، البته همه راههای سخت تنها با قدم نخست آغاز می شوند.

تجربه آموزش زبان های قومی در کنار زبان ملی در بعد اجرایی و عملیاتی بسیار متنوع است؛ به طوری که طیفی از شیوه های مختلف مانند اختصاص دادن یک ساعت مشخص برای تدریس اختیاری زبان در مدرسه تا تأسیس آموزشگاه های ویژه و یا اختصاص سالهای اولیه تحصیل به زبان قومی و سپس پرداختن به زبان ملی را شامل می شود. اما گذشته از شیوه های اجرایی که قطعاً با مطالعه تخصصی قابل توصیه هستند، اصل آموزش زبان قومی به عنوان یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر حفظ هویت قومی و نهایتاً کاهش احساس تضاد قومی و افزایش وفاق ملی در کنار حفظ و اشاعه یک زبان ملی، از جمله سیاست هایی است که در قالب راهبرد وحدت در کثرت قابل پی گیری است(دهقان،۱۳۸۱:۳۸).

کودکان لر به دلیل قرار گرفتن در دو محیط جداگانه که در یکی زبان و فرهنگ بومی و در دیگری زبان رسمی کشور آموخته می شود، دچار تنش و بحران های هویتی می شوند و بی توجهی به این در بلندمدت آنها را دچار مسائل عدیده شخصیتی و روحی نموده و هزینه زیادی برای خانواده ها و جامعه در پی خواهد داشت، لزوم توجه مسولان محلی به این امر سبب کاهش و از بین رفتن مسایل مذکور خواهد گردید.

اما مساله مورد بررسی این مقاله بررسی ارتباط زبان و هویت کودکان لر است.

ابتدای امر ما به تعریف کودک و دوران کودکی می پردازیم

6. کودک:

کودکی فصل خوب زندگی انسانهاست، فصلی که در آن پاکی و شادابی و سرسبزی و زیبایی وجود دارد. شاید کودکی هم فصل بهار انسانها باشد(ماهنامه سروش،1385:4).

دوران کودکی بیشتر تفسیر از طبیعت به نظر می آید، ((کودک)) محصول روشهایی است که فرآیند رشد از لحاظ کیفی و صرفاً از لحاظ کمی به آن روشها توضیح داده می شود (جمیز، 1383:153).

بر اساس یک باور گسترده و رایج ((کودک عضوی از جامعه تعریف می شود که هنوز به دلیل عدم تجهیز به مهارتهای اجتماعی مورد نیاز نقشها، نقش موثر در اجتماع ندارد)) (همان:7).

6-1. مهمترین عامل پیدایش دوران کودکی

باورهای گوناگونی می تواند سبب محور دانستن کودک در جهان امروز باشد (گیدنز، 1376:8). مهمترین عامل پیدایش مفهوم دوران کودکی در جوامع مدرن پیدایش یک نظام اجتماعی جدید بود که در آن نقشها بر اساس توانایی هایی تخصصی افراد تعریف می شود؛ تخصصی که عمدتاً از طریق آموزش علمی حاصل می شود. با گسترش این فرآیند، دوران کودکی به پدیده ای تبدیل شد که کودکان باید با طی کردن آن به سرزمین بزرگسالی می رسیدند و این چنین بود که نهادهای لازم برای تبدیل کودکان از موجوداتی خام و بیولوژیک به عناصری اجتماعی به وجود آمد و دوران کودکی خود نیز به نهادی اجتماعی تبدیل شد (جمیز، 1383:10).

برای کسانی که در جوامع امروزی زندگی می کنند، کودکی یک مرحله مشخص و آشکار زندگی است، کودکی مرحله مابین طفولیت و آغاز نوجوانی است (گیدنز، 1376:91).

با توجه به اینکه امروزه با گسترش سریع علوم گوناگون منجمله انسان شناسی و روانشناسی و شاخه های آن نیاز به شناخت بیشتر دوران کودکی احساس می شود و این خود سبب می شود که دوران کودکی انسان کانون توجه دانشمندان علوم گوناگون قرار گرفته و اهمیت بیشتری پیدا کند.

6-2. رابطه زبان و رشد شناختی کودک

در رابطه با زبان و رشد شناختی کودک به طور کلی چهار نظریه نسبتاً متفاوت ارائه شده است که عبارتند از تکوین گرایی، تکوین گرایی اجتماعی، نهاد گرایی و ارتباط گرایی که مورد بحث قرار می گیرند، رشد زبان با بحث ماهیت زبان و ارتباط ، رابطه بسیار نزدیکی دارد (میرحسینی، 1383:12).

6-3. نظریه های مربوط به شناخت ، تفکر و زبان

پیاژه ادعا کرد کودکان مسیری طولانی را برای رسیدن به دانش بزرگسالان طی می کنند و اعمال آنها در زندگیشان تاثیر مهمی در رشد آنها دارد، وی عامل محیط را موثر در رشد هوش کودک می داند و هوش کودک ادراک، تفکر، زبان، اخلاق و امثال آنها را تحت تاثیر قرار می دهد، وی رشد را دارای مراحل مختلفی می داند و پیاژه آنها را هماهنگی فزاینده ذهن در فعالیت و تجربه می داند این مراحل عبارتند از

1- مرحله حسی حرکتی که از تولد تا دوسالگی را شامل می شود در طی این مرحله کودک دنیای اطراف خود را با اعمالی که انجام می دهد می شناسد این مرحله با کسب تفکر و زبان پایان می یابد

2- مرحله مقدماتی از دوسالگی تا هفت سالگی که در آن کودک تفکر منطقی یا عملیاتی را کاملاً کسب می کند

3- مرحله عملیاتی واقعی از هفت تا دوازده سالگی و سالهای دبستانی کودک را در برمیگیرد در این مرحله کودک می تواند در مورد مشکلات عینی یا واقعی فکر کند.

4- مرحله عملیاتی رسمی که از دوازده سالگی به بعد است که شامل تفکر نوجوانی در مورد مسایل انتزاعی یا فرضی، به خصوص در محدوده استدلال علمی و استنتاج می شود (Piaget, 1952).

میلر می گوید بعضی از موارد زبان فنی و رشد آن تا سه مرحله اول صورت می گیرد و تا مدتها ناقص است، پیازه سه فرآیند را برای انتقال ارایه کرده است که عبارتند از همسانی، تطابق و توازن، ضمنا افراد با سرعتهای متفاوتی طی می کنند (Miller, 1989).

وی گاتسکی معتقد است که تعامل با افراد بزرگسال و همسالها به اضافه آموزش برای رشد شناختی ضروری است، این نظریه تحت تاثیر شدید مارکس قرار دارد، پیروان وی گاتسکی علاوه بر تاکید خاص بر تعامل اجتماعی در یادگیری زبان، برای آن نقشهای متفاوتی قایل هستند و می گویند ساختار والگوی شناخت درونی را مشخص می کند (Vygostky, 1988).

وی گاتسکی معتقد است آموزش در رشد نقش مهمی ایفا می کند در صورتی که پیازه رشد و آموزش را جدا از هم می داند، این تعاریف مربوط به نظریه تکوینی است (Vygostky, 1988).

6-3-1. رویکرد نهادگرایی یا فطری نگر

طرفداران این رویکرد به ذاتی بودن زبان معتقد هستند، (ناعمی ، 1385 ، ص 74) . به نظر آن ها کودکان از نظر زیست شناختی مستعد و آماده یادگیری و کاربرد زبان هستند و نیازی به آموزش برای یادگیری زبان ندارند . آن ها برای اثبات نظریه خود دلایلی را ذکر می کنند که (همان) کتاب روانشناسی آموزش مهارتهای ارتباط و زبان آن ها را به پنج دسته ی زیر تقسیم می کند :

1- وجود ساختار های مشترک در تمام زبانها . مثل آواها (صامتها و مصوت ها) ، قواعد (فاعل ، مفعول ، صفت ، موصوف) .

2- دوره ی حساس برای یادگیری زبان . یادگیری زبان در دوره ی خاص صورت می گیرد و بعد از آن غیر ممکن یا دشوار می شود .

3- وجود نظم همگانی در مراحل رشد زبان . کودکان در تمام نقاط ، مراحل رشد زبان را یکسان و به ترتیب طی می کنند . مثلاً همه ابتدا گفتار یک کلمه ای دارند و سپس گفتار دو کلمه ای و جمله سازی را آغاز می کنند .

4- تفاوت ارتباط در انسان و حیوان . ادعا بر این است که قدرت زبانی خاص انسان است و حیوان از آن بهره ای ندارد. حیوانات دارای ارتباط هستند ولی ارتباط آن ها ساده و محدود است و رشد آن ها بیشتر از دو سال رشد انسانی نخواهد بود.

5- وجود مناطق تکلم در مغز انسان . تحقیقات نشان داده است که در نیکره ی چپ مغز انسان ، دو منطقه ی ویژه به نام بروکا و ورنیکه وجود دارد که اولی مربوط به تولید گفتار و دومی برای فهم گفتار است . آسیب دیدگی این قسمت ها می تواند به تناسب در تولید و فهم گفتار مشکل ایجاد کند.

6-3-2. نظریه یادگیری اجتماعی

نظریه یادگیری اجتماعی که توسط آلبرت بندورا ارایه شد، احتمالاً تاثیرگذارترین نظریه یادگیری و رشد است. با وجود که این نظریه ریشه در بسیاری از مفاهیم نظریه سنتی یادگیری دارد، اما بندورا اعتقاد دارد که آموزش مستقیم، تنها وسیله یادگیری نیست.

نظریه او یک عنصر اجتماعی را نیز در نظر می گیرد و می گوید که مردم می توانند اطلاعات و رفتارهای جدید را از طریق مشاهده مردمان دیگر یاد بگیرند، این یادگیری به یادگیری مشاهده ای معروف است و می توان آنرا برای توضیح انواع گسترده ای از رفتارها به کار برد (Van Vagner, 2009:1).

با توجه به تعاریف و عوامل ذکر شده در یادگیری زبان می توان گفت زبان یادگیر و تعامل کودک با محیط است، بنابراین خانواده، رسانه های گروهی، مدرسه و محیط زندگی نقش اساسی را در یادگیری زبان در نتیجه تکوین هویت کودک دارند.

6-4. فرآیند هویت یابی کودک

آنچه هویت کودک را می سازد تا حدودی شامل آگاهی او از طبقه بندی های اجتماعی است که فرهنگی مقرر کرده و نیز پذیرفتن این طبقه بندی هاست و تا حدودی شامل خصوصیات فردی است که کودک مستقلاً آنرا می گیرد (هنری ماسن، 1375:399).

هویت کودک با رشد او شکل می گیرد و با رشد جنسی او همراه است و بدین مساله هویت یابی جنسی می گویند، هویت جنسی یعنی آگاهی شخص از طبیعت زیست شناختی خود و پذیرفتن این طبیعت به عنوان یک مرد یا یک زن.

گروه نژادی، قومی و مذهبی کودکان نیز در تشکیل مفهوم از خود آنها تاثیر دارد، کودکان بسیار خردسال تفاوت های گروهی ای را تشخیص می دهند که بر اساس خصوصیات جسمانی آشکار مثل رنگ پوست و ترکیب چهره است و به تفاوت های جزئی توجه نمی کنند، مثلاً هویت مذهبی کمی دیرتر از هویت نژادی در کودکان ایجاد می شود شاید به دلیل اینکه تا حدودی به

این دلیل که چندان نشانه‌های عینی برای ارجحیتهای مذهبی وجود ندارد، کودکان گروه اقلیت زودتر از گروههای اکثریت از تفاوت‌های قومی آگاه می‌شوند و آنها در هنگام شکل‌گیری مفهوم از خودشان به این عوامل توجه عمیقی نشان می‌دهند و سعی می‌کنند خصوصیات متمایز کننده خود را با اهمیت جلوه دهند (هنری ماسن، 1375، 412).

همانطوریکه قبلاً ذکر گردید یکی از عناصر سازنده هویت زبان است و کودکان دوزبانه منجمله کودکان لر زبان در هنگام تحصیل با مساله افت تحصیلی و مشکل عدم اعتماد به نفس روبرو می‌شوند، کودکان لر تا قبل از ورود به دبستان به زبان لری فکر می‌کرده و سخن می‌گفته‌اند، این کودکان وقتی که به نخستین سال آموزش دبستانی گام می‌نهند، با دشواریهایی در دریافت و بویژه بیان درسهای تدریس شده روبرو می‌شوند، که نتیجه نداشتن تسلط بر فارسی و نیز تاثیر پنهان زبان مادری (لری) است.

این دشواریها را می‌توان به سه دسته عمده تقسیم نمود دشواریهای واج شناختی و صوتی، دشواریهای واژگانی و دشواریهای ساختاری، یعنی دشواریهای مربوط به درک و تولید صوتها، دشواریهای مربوط به کاربرد واژه‌ها و دشواریهای مربوط به کنار هم نهادن تکواژه‌ها برای جمله‌سازی و بیان مقصود (چگینی، 1369: 56).

هنگامی که کودک لر می‌خواهد به فارسی صحبت کند ابتدا باید در ذهن خود به لری آنرا بیندیشد و بگوید، سپس آنرا به فارسی برگرداند همین فرایند سبب کندی فرایند انتقال او را کند می‌کند، سلطه زبان مادری بر اندیشه کودک سالها ادامه دارد و حتی در تحصیلات دبیرستانی و دانشگاهی هم ممکن است مانعی در راه پیشرفت او باشد، در نتیجه نداشتن تسلط بر زبان آموزش و تاثیر پنهان زبان مادری در کودکان دوزبانه‌ای که به زبانی به غیر از زبان مادریشان تحصیل می‌کنند، مانعی در راه موفقیت تحصیلی آنهاست (چگینی، 1369: 57)، می‌توان چنین نتیجه گرفت که در دوران تحصیل ابتدایی باید به زبان مادری کودکان غیرفارسی زبان توجه عمده‌ای شود تا از افت تحصیلی و کمبودهای که در آینده دچار آن می‌شوند جلوگیری شود.

امروزه با توجه به رشد تکنولوژی‌های ارتباطی نمی‌توان تاثیر رسانه‌های جمعی را بر هویت کودکان منکر شد، با توجه به برخی از تحقیقات صورت گرفته دانشجویان گروههای قومی کرد، ترک از نحوه نمایش گروه قومی خود در صدا و سیما ناراضی هستند، همچنین در پاسخ به این سوال که در فیلمها و سریالهای پخش شده از سیما چه نقشهایی به ترک‌ها و کردها داده می‌شود بیشتر دانشجویان مورد بررسی در تحقیق مذکور به نقشهای حاشیه‌ای و منفی اشاره کرده بودند، همین تحقیق به بررسی تصورات قالبی از لرها در سریالها و فیلمهای تلویزیونی از دید خودشان پرداخته است، مهمترین تصورات قالبی درباره لرها سادگی، سادلوحی و احيانا نادانی آنهاست ضمن این که به درستکاری، صداقت و مهمان نوازی آنها اشاره می‌شود:)) شخصیتی ساده و کاملاً غیرجاف‌افتاده و به گونه‌ای که از فرهنگ و متن جامعه دور مانده است، هم حالتی خشن و هم مواقعی

مهربان به خود می گیرد، لباس های وی مایه خنده دیگران است، البته گاهی اوقات سادگی لباس یا روستایی بودن شخصیت وی باعث صمیمیتی گذرا می شود)). خشونت یا زندگی خشن و نزدیک به طبیعت از مضامین دیگر در بازنمایی هایی است که از زندگی لرها ارایه می شود لرها اغلب به خاطر زبانشان (در اینجا لهجه) یا زبان منتسب به آنها، دست مایه طنز قرار می گیرند، البته کاربرد زبان لری برای طنز در برنامه های شبکه محلی استان نه تنها توهین به قوم لر محسوب نمی شود بلکه مورد استقبال آنها نیز قرار می گیرد (سیدامامی، 1387: 93) به طور مثال برنامه طنز ممه جو که از شبکه افلاک لرستان پخش می شود و مخاطبان زیادی دارد باعث جلب توجه کودکان و نوجوان لر به زبان لری شده است همچنین در برنامه شب سپید که توسط همین فرد اجرا شده تاثیر ادبیات غنی لری را می توان در کودکان لر به وضوح مشاهده نمود، البته در کنار افرادی همچون ممه جو که با طنز مثبت به کمک زبان و فرهنگ قوم لر شتافته اند، افرادی همچون گرگلی در برنامه طنز در سطح کشور و به ویژه در شبکه محلی خوزستان با طنز منفی تصویر بدی از قوم لر در اذهان بینندگان این برنامه به وجود آورده است، لزوم توجه بیشتر به تدریس زبان لری یا حداقل معرفی زبان محلی در یک یا چند واحد درسی در مناطق لرنشین به رشد و تقویت زبان لری در نتیجه به رشد و هویت زبان لری کمک می نماید، همچنین تولید برنامه های کودک به زبان لری که نمونه های تازه از آن را در شبکه پویانمایی با نام شبکه پویا مشاهده می نماییم نیز یکی از ارکان تقویت زبان لری و در نتیجه هویت کودکان لر می باشد.

7. نتیجه گیری

با توجه به نکات ذکر شده در این مقاله می توان نتیجه گرفت که توجه به زبان های بومی کشور بویژه زبان لری در بلندمدت به رشد و تقویت هویت کودک لر منجر می شود، این امر باید در سالهای اولیه تحصیل مورد توجه قرار گیرد و حداقل یک درس با عنوان معرفی و آموزش زبان لری در مناطق لرنشین تدریس شود، و همچنین توصیه می شود که رسانه های محلی نیز به زبان محلی حداقل ساعتی برنامه کودک داشته باشند زیرا سالهای اولیه در رشد هویت انسان تاثیر بسزایی دارند و از عوارض هویتی که فرد در آینده به آن دچار می شود نیز جلوگیری می شود.

با باور به اینکه زبان و گویش مادری، زمینه ای برای نگهداشتن هویت تاریخی است و گویش های محلی در جامعه ما میراث ماندگاری از زبان نیاکان و پیشینه تاریخی ماست و از طریق آن می توان حماسه، اسطوره، ارزش ها و آرمان های سرزمینی خود را با آن به نسل های آینده منتقل سازیم، توجه بیشتر به این گویش ها به عنوان یک اقدام فرهنگی مستلزم تلاش جمعی افراد جامعه می باشد. اهمیت این حوزه در حدی است که سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد (یونسکو) تلاش گسترده ای را برای نجات و ماندگاری زبان های محلی در سراسر دنیا به کار بسته است. این اقدام سازمان ملل متحد ضمن اینکه بر اساس مطالعات علمی انجام شده است، نشانگر جایگاه زبان ها و گویش های محلی در هویت اجتماعی افراد می باشد و به رشد فرهنگی و علمی کشورمان در بلندمدت کمک خواهد کرد.

منابع

- امان اللهی بهاروند، سکندر. (1391). قوم لر. تهران: انتشارات آگه.
- جیمز، آلیسون. جنکس، کریس. پروت، آلن. (1383). جامعه شناسی دوران کودکی. مترجمان: کرمانی، علیرضا. ابراهیم آبادی، علیرضا. تهران: نشر ثالث.
- جیمن، سیویان، 1384، از فلسفه به زبان شناسی، ترجمه حسین صافی، تهران: گام نو.
- چگینی، ابراهیم. (1369). کودکانی که به لری سخن می گویند. فصلنامه علوم انسانی دانشگاه الزهرا. ش 6.
- حق شناس، علی محمد. (1356). آواشناسی. تهران: انتشارات آگه.
- حمد الله، مستوفی. ش (1363). تاریخ گزیده. به اهتمام دکتر عبدالحسین نوایی. تهران: امیرکبیر
- خدایی، ابراهیم. قایدرحمت، عیسی. مجموعه زبان ها و گویش های لری. نشریه اینترنتی لور.
- دان، رابرت. جی. (1385). نقد اجتماعی پست مدرنیته: بحران هویت. ترجمه صالح نجفی. تهران: نشر شیرازه.
- زهرا کار، کیانوش. اهمیت واژه گزینی در احیاء، حفظ و گسترش زبان لری. نشریه اینترنتی انسان شناسی و فرهنگ.
- سید امامی، کاووس. (1387). ادراک گروههای قومی از تصاویر رسانه ای خود. فصلنامه تحقیقات فرهنگی دانشگاه امام جعفر صادق. س اول. شماره 4.
- صفوی، کوروش، 1380، گفتارهایی در زبان شناسی، تهران: هرمس
- فهمی حجازی، محمود. (1379). زبان شناسی عربی. ترجمه ی دکتر سید حسن سیدی. تهران: سمت.
- قمری، محمد رضا. حسن زاده، محمد. (1389). دوفصلنامه علمی - پژوهشی زبان پژوهی دانشگاه الزهرا(س). س 2. ش 3. صص 153-173.
- گل محمدی، احمد. (1389). جهانی شدن، فرهنگ، هویت. تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی. (1376). جامعه شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: چاپ مهارت.
- لک، منوچهر. (1384). ((هویت ملی در شعر دفاع مقدس)). فصلنامه مطالعات ملی. س 6. ش 2. صص 111-132.
- ماهنامه سروش کودکان. شماره 175. فروردین 1385. ص 4.
- محسنی، منوچهر. (1370). مقدمات جامعه شناسی. تهران: انتشارات مولف
- معین، محمد. (1377). فرهنگ معین، جلد ششم. تهران: امیرکبیر.
- منصور نژاد، محمد. (1385). دین و هویت، مجموعه مقالات. تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی.
- منصوریان سرخگریه، حسین. (1385). ((گفتارهایی درباره زبان و هویت)). فصلنامه مطالعات ملی. س 7. ش 3. صص 159-166.
- میرفردی، اصغر. زبان، هویت قومی و تحولات اجتماعی. نشریه الکترونیکی انجمن دانشجویان شهرستانهای ممسنی و رستم در دانشگاههای شیراز
- <http://khakedara.blogfa.com>
- میر محمدی، داوود. (1383). هویت ملی در ایران. تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی.
- میرمحمدی، داوود. (1383). گفتارهایی درباره هویت ملی در ایران. تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی.

ناعمی، علی محمد. (1385). روانشناسی آموزش خواندن. تهران: به نشر

نجفی، ابوالحسن. (۱۳۸۷). مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی. تهران: انتشارات نیلوفر.

هنری ماسن، پاول. کیگان، جروم. هوستون، آلتا کارول. وی کانجز، جان جین. (1375). مترجم مهشید یاسایی. تهران: چاپ سعدی.

هال، رابرت (1373) زبان و زبان‌شناسی، ترجمه محمد رضا باطنی، تهرانی، 1373.

B, Grims. (1996). Luri, in Ethnologies (13th edition). Dallas.

Castells, Manuel. (1997). The Power of Identity. Malden, MA: Blackwell.

Gubbin, P. and M. Holt. (2002). Beyond Boundaries: Language and Identity in Contemporary Europe. Clevedon: Multilingual Matters. Herald Tribune International (2004). March.

Herald Tribune International (2004) March.

John Enonby, Erik. (2003). Luri How Many Languages. Journal of the Royal Asiatic Society

Van Vagner, Kendra. (2009). Social Learning Theory. <http://www.lotsofessays.com/viewpaper/2000924.html>

Miller, P. H. (1989). Theories of Developmental Psychology. New York: Freeman.

New York Times (2004) May.

Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. London: International University Press.

Piaget, J. (1955). The Child's Construction of Reality. London: Routledge and Kegan Paul.

Price, E. (2003). Language and Broadcasting Policy. htm

Shohamy, Elena. (2006). Language Policy. New York: Routledge.

Vygotsky, L.S. (1988). The genesis of higher mental function in Richardson, K and Sheldon, S. Cognitive to Development to Adolescence Hove, Erlbaum.

Warschauer, Mark (2007). Language, Identity, and the Internet. in B, Kolko.

Zho, M. (2000). Language Policy and Illiteracy in Ethnic Minority Communities in China. Journal of Multilingual and Multicultural Development. 21(2).